

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krone, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoni, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za $\frac{1}{2}$ strani K 40— za $\frac{1}{4}$ strani K 20— za $\frac{1}{8}$ strani K 10— za $\frac{1}{16}$ strani K 5— za $\frac{1}{32}$ strani K 2-50 za $\frac{1}{64}$ strani K 1.—

Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 12.

V Ptuj v nedeljo dne 21. marca 1915.

XVI. letnik.

Svetovna vojska.

Težke izgube Rusov na vsej bojni črti. — Dva ruska bataljona popolnoma uničena. Boji za Dardanele trajajo naprej. — Italija pomirjena. — Nemci zmagujejo na vseh bojiščih. — Srbi koncentrirajo vnovič svojo armado. — Nevtralne države se posvečujejo glede nadaljnega zadržanja.

Avstrijsko vojno poročilo.

Nadaljni uspehi v Karpatih. Dunaj, 13. marca. (Uradno).

Na Rusko-Poljskem in v zapadni Galiciji je položaj neizpremenjen. Med dnevom artiljerijski boj. Posamezni poskusi prodiranja bili so za Ruse povsodi uničevalni.

Boji ob cesti Čisna-Baligrod v Karpatih še trajajo naprej. Neka višina, za katero smo se več dni borili, prišla je včeraj v našo last. V saperskem napadu so včeraj naše čete nekatere ruske oddelke razpršile, ga v boju iz bližine potolkle ter ujele čez 1.200 sovražnih mož kakor tudi več oficirjev. Tudi še sinočniš noč smo ruske protinapade na to višino kakor na nekatere sosedne naših postojank odbili ter sovražniku mnogo izgub povzročili.

V bojni črti v južno-vzhodni Galiciji in okoli Černovic vlada splošen mir.

Namestnik generalštabnega šefa: pl. Höfer, fml.

Dunaj, 14. marca. (Uradno).

Na Poljskem in na fronti v zapadni Galiciji se splošni položaj ni izpremenil. Sovražnikove napade ob dolnji Nidi kakor tudi pri Gorlicah in južno odtod smo po kratkem boju odbili.

V Karpatih so se v mnogih odsekih zopet izjalovili srditi ruski napadi: tako na bojni fronti med gorskima prelazoma Lupkow in Uszok, potem v dolini reke Opor, kjer so se tudi ponoči vršili ljuti boji, in pri Wyszkwu. Razen številnih ranjenih Rusov, ki smo jih zajeli, smo vjeli nad 400 sovražnikov, ki so se udali v boju mož proti možu.

Tudi v pozicijah južno od Dnjestra so se razvili boji.

Napad, ki ga je izvedel sovražnik z močnimi pehotnimi četami, se je kmalu ustavil v neúčinkovitem ognju naših čet in se je razbil z velikimi izgubami za sovražnika.

Dalje proti vzhodu smo zopet potisnili pešprodirajočo sovražno konjenico.

Namestnik generalštabnega šefa: pl. Höfer, fml.

Junaški čin prve vrste.

Vojni poročevalec Kirchlehner brzojavil je svojemu dunajskemu listu „Reichspost“ sledeče:

„Južno vreme, ki je zadnje dni posebno v Karpatih povzročilo neverjetne težkoče pri tamšnjih operacijah, naša vrla avstrijsko-ogrska krdela ni oviralo, da ne bi se izkazala s činom ki se mora prvim te vrste prištevati. Ob cesti pri Čisni so si priborili naši vojaki z nedosegljivo hrabrostjo neko višino, za katero je teklo že mnogo krvi; vrhutega ujeli so še čez 1.200 Rusov in precejšno število oficirjev.“

Boji, koje bijejo naša avstrijsko-ogrska krdela v Karpatih, se glede junaštva ne zamorejo primerjati z nobenim bojem v svetovni zgodovini, in stoje nepreklicno na prvem mestu.“

O bojih v Karpatih.

Budapeštanski list „Pesti Hirlap“ prinesel je poročilo svojega vojnega poročevalca, ki pravi, da so Rusi v zadnjih dneh le redkoma poskušali prijeti naše čete od strani, najbrže zato, ker smatrajo za tak način bojevanja za predolgotrajen. Nasprotno pa poročevalec meni, da bi bili zamogli Rusi napredovati z večjo srečo, če bi se ne bili spuščali v frontalne boje. Tako pa ženejo Rusi svoja krdela naravnost v ogenj strojnih pušk. In to niso samo njihove prave domače čete, temuč tudi kavkaške in besarabske. Mestoma so kupi mrličev tako visoki, da služijo četam, ki pridejo za prvimi vrstami v zakritje. Ruska artiljerija je doslej vedno dobro pripravljala napade, sedaj pa je njena moč vsled terenskih ovir oslabiljena. To povzroča izvanredne izgube pri infanteriji, ki so tako velike, da se cenijo višje kakor one pri Mazurskih jezerih. Glede 1500 židovskih rodbin še Rusi niso izvedli svoje grožnje, ker si najbrž nobeden ruski poveljnik ne upa v tej zadevi na lastno roko nastopati in vsak čaka tozadavnega povelja iz višjega mesta.

Težke ruske izgube na Poljskem in pri Užoku. — Ponesrečen ruski prodiralni poizkus proti Kolomeji. — Dva ruska bataljona uničena. — Nad 1000 Rusov vjetih. — Hraber hrvaški polk.

Dunaj, 16. marca. Uradno se poroča. Napade močnejše sovražne pehote na naše postojanke vzhodno od Sulejova in pri Lopusznu na poljski fronti smo zavrnili. Prav tako se je izjalovilo več ruskih ponočnih napadov pri Gorlicah. Med temi napadi je naša artiljerija z

ognjem od strani na najbližjo razdaljo zadala sovražniku težke izgube.

V Karpatih se je včeraj na večini fronte vršil le artiljerijski boj. Tudi na postojankah severno od užoškega prelaza je vladal po dogodkih 14. marca razmeroma mir. Sovražnik je v bojih tega dne imel velike izgube. Od prejšnjih ruskih oddelkov sta bila dva bataljona uničena, 11 častnikov in 650 mož vjetih ter zaplenjene 3 strojne puške.

Severovzhodno od Wyszkwu so naše čete osvojile neko višino, vjele 380 mož in obdržale kljub ponovnim ruskim protinapadom pridobljeno postojanko.

Bitka južno od Dnjestra traja dalje.

Rusi so z močnimi silami poizkušali na višinah vzhodno od Ottynije (na pol pota od Kolomeje v Stanislav) prodreti v smeri proti Kolomeji, pa smo jih v večdnevih srditih bojih z velikimi izgubami za sovražnika vrgli nazaj. Ko je dobil nadaljna ojačenja, je sovražnik še enkrat nastopil na teh višinah, napadal v strnežnih množicah tekom popoldneva trikrat na naše tam se nahajajoče sile in imel zopet težke izgube. Pešpolk „General Dankl“ št. 53 je junaško vzdržal ponovne naskoke sovražnih sil, ki so bile v premoči. Vsi napadi so bili krvavo odbiti.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Boji pri Stanislavu in Črnovicah.

Budimpešta, 16. marca. „Az Est“ poroča iz Črnovic: Ko se je vreme izboljšalo, so se južno in jugovzhodno od Stanislava pričeli boji, ki sedaj za nas ugodnejše potekajo. Rusi so včeraj brezuspešno napadli most pri Črnovicah in vnovič ponavljali svoje napade. Vsi ti napadi so se pa v ognju naših topov popolnoma ponesrečili. Uničili smo nekaj ruskih topov. Sovražnik je imel težke izgube na moštvu in materijalu.

Velike ruske izgube.

Iz vojnega poročevalskega stana poročajo dne 16. marca zvečer: Tudi včerajšnji dan je bil za Ruse nenavadno izgubopoln. Bojevalo se je na večjem delu fronte in povsod so naše čete vnovič pokazale največjo hrabrost. Rusi so se

včeraj posebno severno od Nadworne zelo trdili in polagali največjo pozornost očitno na cesto Stanislaw-Kolomeja. Trikrat so z došlimi ojačenji poizkušali prodreti, pa so vedno odnesli krvave glave. V teh bojih se je posebno odlikoval zagrebški pešpolk šte. 53.

Tudi pri Gorlicah so se Rusi trudili, da bi zopet osvojili svoje izgubljene postojanke, bili so odbiti, kakor tudi na Rusko-Poljskem. Omeniti je vredno boj pri Lopuznu.

Nemško vojno poročilo.

Wolffov biro poroča!

Veliki glavni stan, 13. marca 1915.

Vzhodno bojišče.

Rusi so se umaknili iz okolice pri Augustowu in iz severno-vzhodnih krajev nazaj za Bobr pod obrambo topov trdnjave Grodno. Ob Orzyču severno vzhodno od Praszysz vrgli smo Ruse nazaj.

Najvišje armadno vodstvo.

Odbiti ruski napadi pri Praszysz. — 2000 Rusov vjetih.

Berolin, 16. marca. Veliki glavni stan: Na obeh straneh Orzyca severo-vzhodno od Praszysz so napadli Rusi. Povsod smo jih odbili. Posebno hud boj se je bil pri Jednoroseku. 2000 ruskih vjetnikov je ostalo v naših rokah. Južno od Visle ni ničesar poročati.

Najvišje armadno vodstvo.

Mir z Italijo.

Kakor ve „Frankfurter Zeitung“ poročati vsled zanesljivih obvestil iz Berlina, je položaj med Avstrijo in Italijo precej pomirljiv. V dotičnem listu se namreč čita:

„V posameznih listih najdemo več ali manj previdno omenjanje italijansko-avstrijskega razmerja. Lahko zadostuje, če rečemo, da se to razmerje po naši vednosti ni poostriilo, kakor bi to sledilo iz posameznih italijanskih listov, ampak da se vrše posvetovanja, ki sicer ne morejo biti končana v 24 urah, ker ne gre za priprost „da“ ali „ne“, ampak za posvetovanje gotovih določenih predlogov. Ne da bi se udali pretiranemu optimizmu, smemo čakati na pogajanja z upanjem na daljni sporazum.“

Za kaj je šla Anglija v boj?

Iz Londona se poroča, da je „Times“ prinesla daljši članek pod naslovom „Za kaj se bojuje Angleška?“ V tem članku se priznava, da je imel Bethmann-Hollweg prav, ko je izjavil, da bi bila Angleška stopila ob stran Francije, tudi če Nemčija ne bi bila kršila nevtralitete Belgije. Čast in interesi Anglije so jo prisilile, bojevati se ob strani Francije in Rusije, ker ste te državi s sigurnostjo računale na pomoč Anglije. Angleška pa se bojuje v prvi vrsti

General in usmiljeni brat.

Resnična dogodba.

(4. nadaljevanje).

Kakor smo že začetkoma omenili, odpotoval je z Dunaja z nekim Angležem na Ogrsko. Toda ta zaplotni mečen (dobrotnik) se bi smel po vsej pravici kot vzorec občne angleške prevzetnosti, trdoglavosti in še večih temu ljudstvu prirojenih slabih lastnosti imenovati. Z njim v slogi in sporazumu živeti bila je nemogoča stvar; še nobeden ni zdržal pri njem vsaj mesec dni.

Tudi mlajši Schröder se je že pred preteklim četirih tednov ločil od tega čudaka, akoravno si je po vseh svojih močeh prizadeval potrpežljivi ostati, vse težkoče in sitnosti prenašati in njih konec zaupljivo pričakovati. Prišlo je po desetem ali ednajstem prepiru. Osamljen je bil sedaj sedemdeset milj od nemške meje, brez vse pomoči v deželi, ki je bila takrat še nekako poludivja. Tudi podnebje za tujca nikakor ni bilo ugodno, temuč v mnogem oziru nestrpno in nezdavno. Živila so sicer bila po ceni, a tujčevemu želodcu neprikladna. Tako deželo prepotovati v tistih časih, bilo je jako težavno in deloma tudi nevarno. In še posameznemu člo-

sama zase, za tradicionalno politiko ravnotežja držav, za zmanjšanje naraščajoče moči nasproti vzhodni angleški obali, za angleško svetovno vlado nasproti cilju Nemčije: Anglijo uničiti in si ustvariti lastno svetovno vlado na podlagi militarizma in birokracije.

Srbija nanovo koncentrira svoje čete.

Iz Bolgarije dobajajo poročila, ki pravijo, da je od sobote dne 6. marca do 17. marca nastavljen v Srbiji ves osebni promet, ker se srbska armada vnovič koncentrira.

Nadalje je došlo poročilo iz Črne Gore, da je opaziti v Hercegovini koncentracijo avstrijskih čet, ki so s svojimi baterijami pričele obstreljevati črnogorske postojanke pri Goraždi in Foči.

Grška kljubuje Srbiji.

Kakor poroča „Kölnische Zeitung“, pišejo „Baseler Nachrichten“ povodoma sestave novega grškega ministerstva, da francoska armada, ki jo zbirajo v severni Afriki, ni bila namerjena le proti Turčiji, marveč tudi za vpad na Ogrsko. 200 000 mož angleško-francoskih čet naj bi se izkrcalo v Solunu, da ojačijo srbsko armado v toliko, da bi ista mogla pričeti z ofenzivo proti južni Ogrski. Za ta načrta pa niso mogli pridobiti kralja Konstantina. Ni hotel pomagati akciji, ki je bila direktno naperjena proti Avstro-Ogrski in Nemčiji, in je prepovedal svobodni prehod zavezniških čet skozi grško ozemlje.

Bolgarska meja proti Srbiji zaprta.

„Agence telegr. Bulgare“ javlja: Z ozirom na vedno bolj se razširjajoče epidemije v Srbiji je vlada zaprla mejo za vse neposredno iz Srbije ali iz Grške preko Srbije prihajajoče potnike. Ta odredba je provizorična ter velja le tako dolgo, dokler ne bodo na obmejnih postajah postavljene posebne barake za karanteno.

Iz najnovejše zgodovine Dardanel.

Ko je Rusija dobila Azov, leta 1739, je začela gledati na zahod iz zaprtega Črnega morja. Že leta 1770 prodre rusko brodogradništvo pod poveljem Angleža Elphinstona do Kefeza, a se umakne nazaj, ker prvi ruski admiral Orlov nima poguma za nadaljno prodiranje. Mir v Kütük Kajnardži leta 1774 dovoli Rusom prosto pot skozi Dardanele, seveda samo za trgovske ladje. Za časa Napoleona si pribori angleški admiral Duckworth z dvanajstimi večjimi in mnogimi manjšimi ladjami brez posebnih težkoč prehod skozi ožino, 19. februarja 1807. Naenkrat je pred Carigradom. Turki z največjo hitrostjo Dardanele utrjujejo in ko mora Duckworth 2. marca nazaj, ima brodogradništvo večje izgube kot prej. Mir leta 1809. prepove prehod vsem neturškim ladjam.

13. julija leta 1841 sklenejo evropske vellesile — Rusija, Anglija, Francija, Avstrija in

veku brez dovoljenj sredstev kakor je bil naš mlajši Schröder!

Da se je mera njegovega trpljenja docela dopolnila, je še povrh težko zbolel. Čez šest tednov ležal je v bajti nekega Razza. Razprodal je obleke in perila kolikor je le zamogel pogledati, ter se vračal s vsem naporom nazaj proti Pressburgu, kamor je končno komaj prilezel.

Upal je tukaj najti kakšno pripomoč. Medpotoma do-se je moral že tuintam beračiti, a tukaj se je nadejal najti sredstev, ki bi mu to bridkost zamogla odvrniti. Trudil se je v tej smeri mnogo, vse je poskušal, a vse je bilo — zastoj. Vse njegove še tako skromne želje in zaupljive nade imele so najhujšega sovražnika v njegovi veroizpovedi, ki je bila evangelijska. Ko mu je že takorekoč pretela smrt gladi, storil je v svojem obupu dvojnati sklep o benem: odpovedal se je veri svojih očetov ter postal — usmiljeni brat.

Sedaj je bil seveda rešen. Sedaj ni bil samo preskrbljen s živežem, ampak dobil je še več kaj; ta red posvečuje namreč svoje delovanje edino-le postrežbi bolnikov in brat Schröder je izkoristil priložnost, da bi si tukaj le k svojemu zdravniškemu znanju še več kaj pridobil. Čital je pridno zdravniške knjige, opazoval

Prusija — s Turčijo ono znano dardanelsko pogodbo, glasom koje so se Dardanele in pa Bospor zaprle vojnim ladjam vseh držav. Začetkom krimske vojske je bilo anglo-francosko brodogradništvo ukrcano južno od Kum-Kaleh, v zalivu Beşik, z dovoljenjem Turčije je preplulo ožino in prišlo pred Sebastopol. Pogodba od 30. marca 1856 je potrdila pogodbo iz leta 1841, ker določa 1. Brez dovoljenja sultanovega ne sme nobena tujja vojna ladja skozi Dardanele in Bospor, 2. manjšim vojnim ladjam, ki jih uporabljajo poslaniki, dovoli sultan s posebnim dovoljenjem prehod, kakor je bilo to že prej. Leta 1878 so šle angleške ladje skozi, da branijo Carigrad pred Rusi. Berolinski kongres je dne 13. julija potrdil dotedanje pogodbe. Dne 16. septembra 1891 sklene Turčija z Rusijo posebno pogodbo, ki dovoli prehod ladjam takozvanega ruskega prostovoljnega brodogradništva; če je izobešana trgovska zastava in so vojaki na ladjah, morajo Rusi porto o tem obvestiti. Od tedaj naprej si Rusija neoprestano prizadeva izsiliti od porte prehod za vojne ladje, kar je seveda isto kot gospodstvo nad ožinami oziroma Carigradom.

Vprašanje o Dardanelih.

Francoski list „Echo de Paris“ je pred par dnevi pisal:

Narod, ki stopi v naš krog, ne stori tega, da javi svojo kandidaturu že vnaprej določeno vlogo niti za vnaprej določen dobiček, katerega hoče doseči z najmanjšimi sredstvi. Načelo solidarnosti obstoji v tem, da delajo vsi za vse. Tako je ravnala ententa od začetka vojske sem, in ta metoda je izborna uspela, tako da nimamo nobenega vzroka jo zavreči. Kakšen pomen naj ima to, da nagromadimo na jedni točki velikansko moč, neznanen del moči pa postavimo na točke, kjer bo padla končno odločitev? Pa dec Dardanel bo gotovo prvovrstno sredstvo, da dospemo do končne zmage, ampak samo sredstvo. Ključ do orientne ne leži na dnu jednega turškega pristanišča. Treba ga je iskati nič manj ob Donavi, ob Adiji, ob Visli.

„Temps“ pravi: Turško glavno mesto ni določeno, da postane takoj po osvoboditvi last jednega osvobodilca. Dobili je bomo z združenimi močmi in bo ostalo pod kontrolo treh velelil, ki so ta čin pripravile. Kadar se bodo vršila mirovna pogajanja, ki bodo dopuščala, da se opravičenim zahtevam narodnosti ugotovi na podlagi ravnopravnosti in ravnotežja, takrat se bo določila usoda Carigrada tako, da bo dano poroštvo za mednarodno pot skozi morske ožine. Države pa, ki se udeležijo tega podjetja bodo stale seveda v prvi vrsti ne samo na časti, da so služile pravu in civilizaciji, ampak tudi na dobičku, ki ga mora prinesiti razpad turške carvine. Kdor je pa pripravljen za vojsko proti centralnim silam na Bosporu, mora biti pripravljen na vojsko tudi drugod.

Te izjave komentira „Kölnische Zeitung“ sledeče: Kar pravijo Francozje, je to: Vi (to je sedanji neutralci) se smete pač bojevati na naši

je skrbno potek boleznih pri mnogoštevilnih bolnikih, poskušal je s vseh obetajočimi zdravilskimi sredstvi, in v teku kratkih let prilastil si je take izborne praktične zdravniške znanosti, da je zaslovel zaradi njih daleč naokoli. Brat Bertrand — to je bilo njegovo redovno ime — odlikoval se je med stoterimi svojimi sobraty in vsacega bolnika so blagovali, ki je imel srečo: priti njemu v roke.

IV.

Knez Venceslav Liechtenstein je imel mnogo grašččin na Avstrijskem; med temi je bila velika majoratna grašččina Feldsberg. K tej grašččini je slišalo tudi mesto enakega imena, v katerem je knez Vencl vsako leto za nekaj mesecev bival. Imel je v tem mestu krasen, zares knežji grad.

Ne daleč od tod je stalo razsežno poslopje samostana usmiljenih bratov, obenem kot bolnišnica. Omeniti moramo tukaj, da je knežji rod Liechtensteinov prvi vpeljal v avstrijskih deželah red usmiljenih bratov in da je v naši državi kot prvi samostan tega reda bil ustanovljen v Feldsbergu.

Ko je nekoč knez sprejel nekega iz Ogrskega došlega tujca ter od tega zvedel o nepre-

